Valiokunnan lausunto MmVL 14/2021 vp─ E 73/2021 vp

Maa- ja metsätalousvaliokunta

Valtioneuvoston selvitys: ICES:n tieteelliset neuvot Itämeren kalakantojen TAC:sta vuodelle 2022

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Valtioneuvoston selvitys: ICES:n tieteelliset neuvot Itämeren kalakantojen TAC:sta vuodelle 2022 (E 73/2020 vp). Asia on saapunut maa- ja metsätalousvaliokuntaan mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:
- kalatalousneuvos Risto Lampinen, maa- ja metsätalousministeriö

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:
- ympäristöministeriö
- Luonnonvarakeskus
- Kalatalouden Keskusliitto
- Suomen Ammattikalastajaliitto SAKL ry
- Suomen luonnonsuojeluliitto ry
- WWF Suomi

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotus

Kansainvälinen merentutkimusneuvosto ICES antoi 28.5.2021 neuvonsa vuoden 2022 TAC:sta Itämeren kalakannoille (sekä Pohjanlahden silakalle lisäksi vuodelle 2021), lukuun ottamatta Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden sekä Suomenlahden lohta ja läntistä turskakantaa, joita koskevat neuvot annetaan syyskuussa 2021.

ICES:n neuvot muodostavat perustan komission ehdotukselle vuoden 2022 kalastusmahdollisuuksista Itämerellä. Komissio antaa neuvojen perusteella syyskuun alussa ehdotuksensa Itämeren kalastusmahdollisuuksista vuodelle 2022.

Hyväksytty
3.1

EU:n yhteisestä kalastuspolitiikasta annetun perusasetuksen 1380/2013 artiklassa 2 olevan tavoitteen mukaan kalakantoja tulisi hyödyntää kestävän enimmäistuoton MSY:n (Maximum Sustainable Yield) mukaisesti vuoteen 2015 mennessä ja asteittain viimeistään vuoteen 2020 mennessä kaikkien kalakantojen osalta.MSY määritellään ICES:n suosituksissa kalakannan kutukannan sekä kalakannan kalastuskuolevuuden perusteella. Kalakannan katsotaan olevan MSY –tilassa, kun kutukanta on määriteltyä kokoa suurempi ja kalastuskuolevuus määriteltyä tasoa pienempi.

ICES on kahden vuoden jälkeen jälleen pystynyt arvioimaan Pohjanlahden silakkakannan tilaa ja antamaan sitä koskevan analyyttisen neuvon. Kannan koko on MSY –tilassa ja kalastuskuolevuus on huomattavasti raja-arvon alla.

ICES arvioi, että Suomenlahden ja Itämeren pääaltaan silakan kutukanta on edelleen heikentynyt tavoitetasoa pienemmäksi (ei kuitenkaan korjaavia suojatoimenpiteitä edellyttävää kokoa (Blim) pienemmäksi) ja kalastuskuolevuus merkittävästi tavoitetasoa suuremmaksi. Suurempaa vuosiluokka ei ole tullut vuoden 2015 jälkeen.

Riianlahden silakan kutukanta ylittää merkittävästi tavoitetasoaan, mutta läntinen silakkakanta on edelleen merkittävästi tavoitetasoja heikompi. Kilohailin kutukanta on tavoitetasossa, mutta kalastuskuolevuus tavoitetasoa suurempi.

ICES:n tiedoista käy ilmi, että itäisen turskan kutukanta on pienentynyt vuodesta 2015 lähtien ja on viimeisten neljän vuoden aikana ollut alle Blim arvon. Kalastuskuolevuus on kuitenkin pienentynyt vähäiseksi. ICES antaa varovaisuusperiaatteeseen perustuvan suosituksen 0 saaliista osa-alueilla 24-32.

Meritaimenen osalta EU:ssa ei tehdä päätöksiä TAC:sta. Itämerellä on satoja meritaimenkantoja, jotka vaeltavat rannikkojen lähivesillä. Tämän takia meritaimenkannat eivät muodosta yhteistä kalavaraa, jonka kattava sääteleminen EU:n vahvistamalla TAC:lla olisi tarkoituksenmukainen hoitotoimenpide. ICES toteaa meritaimenta koskevassa neuvossaan, että meritaimeneen kohdistuvaa kalastusta tulisi vähentää luonnonvaraisten meritaimenkantojen suojelemiseksi. Lisäksi on tarpeen kunnostaa meritaimenen elinympäristöjä ja poistaa vaellusesteitä. Suomessa luonnonvaraiset meritaimenet ovat merialueilla rauhoitettuja. Saaliiksi saa kaikessa kalastuksessa ottaa vain eväleikattuja (= istutettuja) meritaimenia.

Valtioneuvoston kanta

Peruskanta

Suomi kannattaa Itämeren kalastusmahdollisuuksien vahvistamista vuodelle 2022 siten, että kalakantoja hyödynnetään kestävää enimmäistuottoa (Maximum Sustainable Yield, MSY) koskevan EU:n yhteisen kalastuspolitiikan tavoitteiden mukaisesti.

Kalastusmahdollisuudet tulee siten vahvistaa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen 2016/1139 Itämeren turska-, silakka- ja kilohailikantoja ja näitä kantoja hyödyntäviä kalastuksia

koskevan monivuotisen suunnitelman ja ICES:n niitä koskevan uusimman tieteellisen neuvon perusteella.

Pohjanlahden silakan TAC vuonna 2022

Suomi kannattaa TAC:n vahvistamista ICES:n neuvon ja Fmsy pistearvon 0,271 (vaihteluväli 0,206 – 0,272) perusteella siten, että TAC olisi 111 345 tonnia.

Pohjanlahden silakan TAC vuonna 2021

Suomi kannattaa vuoden 2021 koskevan TAC:n korottamista ICES:n uudistetun neuvon ja Fmsy pistearvon 0,271 perusteella siten, että TAC korotettaisiin vuonna 2021 65 018 tonnista 117 485 tonniin.

Suomenlahden ja Itämeren pääaltaan silakan TAC

Suomi kannattaa TAC:n vahvistamista ICES:n neuvon ja Fmsy pistearvon 0,17 (vaihteluväli 0,12 – 0,21) perusteella siten, että TAC olisi 71 939 tonnia. Tästä määrästä vähennettäisiin Venäjän osuus ja otettaisiin huomioon Riianlahden ja pääaltaan välinen vaellus.

Riianlahden silakkakannan TAC

Suomi kannattaa TAC:n vahvistamista ICES:n neuvon ja Fmsy ylemmän vaihteluvälin (0,24 – 0,38) perusteella siten, että otetaan huomioon pääaltaan ja Riianlahden välinen vaellus.

Läntisen silakkakannan TAC

Suomi kannattaa TAC:n vahvistamista ICES:n neuvon perusteella 0 tonniin tai vähäiseksi perustuen muihin tehokkaisiin kalastuksenrajoitustoimiin.

Kilohailin TAC

Suomi kannattaa TAC:n vahvistamista ICES:n neuvon ja MSY-pistearvon 0,31 (vaihteluväli 0,22 – 0,41) perusteella siten, että TAC olisi 291 745 tonnia. TAC:n tasossa tulee ottaa huomioon Venäjän osuus (10,08 %) siten, että EU:n TAC olisi 262 337 tonnia.

Itäisen turskakannan TAC

Suomi kannattaa ICES:n neuvoa siitä, että turskan kohdennetulle kalastukselle ei aseteta TAC:ia. Muussa kuin turskan kalastuksessa saatavalle turskan sivusaaliille olisi vuoden 2021 tavoin vahvistettava tarvittava noin 600 tonnin TAC. Lisäksi Suomen kannalta on tärkeää, että jäsenvaltiot uudestaan sitoutuvat turskaa koskeviin kiintiövaihtoihin niin, että se ei muodostu pullonkaulalajiksi niille jäsenvaltioille, joiden turskakiintiöt ovat pienet. Turskan sivusaaliskiintiön kohdennettu käyttö osana tutkimuskalastusta olisi sallittava, jotta turskakannan tilan kehitystä voidaan arvioida.

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Kansainvälisen merentutkimusneuvoston (ICES) suositukset Itämeren suurimmista sallituista saaliista (TAC) muodostavat perustan syyskuussa annettavalle komission ehdotukselle vuoden 2022 kalastuskiintiöistä. ICES:n toukokuussa 2021 antama tieteellinen neuvo kattaa silakan, kilohailin, itäisen turskakannan ja punakampelan kalastusmahdollisuudet Itämerellä. Lohikantojen ja läntisen turskakannan osalta ICES on ilmoittanut, että neuvot annetaan vasta syyskuussa. Valtioneuvoston kannassa lähtökohtana on aikaisempien vuosien tapaan, että kaikkia Itämeren kalakantoja hyödynnetään kestävän enimmäistuoton (MSY) periaatteen ja Itämeren monivuotisen suunnitelman mukaisesti uusimpaan tieteelliseen neuvoon perustuen. Maa- ja metsätalousvaliokunta pitää tätä lähtökohtaa edelleen kaikilta osin perusteltuna.

Valiokunta toteaa, että Pohjanlahden silakalle määriteltiin vuodelle 2021 hyvin alhainen kiintiö, kun ICES ei kyennyt antamaan arviota silakkakannan tilasta ajoissa. Kalastusyritykset saivat rajalliset toimijakohtaiset kiintiöt ja kalastusta on alkuvuoden aikana jouduttu hidastamaan ja useat yritykset lopettivat kevätkalastuksen ennenaikaisesti ja miehistöt lomautettiin. Uusimman ICES:n tieteellisen neuvon mukaan Pohjanlahden silakkakanta on hyvässä tilassa, ja viime vuosina on syntynyt runsaita vuosiluokkia, jotka todennäköisesti ovat aiheuttaneet pyyntikokoisten silakoiden laihtumista. Tarkistettu kiintiösuositus vuodelle 2021 ja uusi suositus vuodelle 2022 on olennaisesti suurempi kuin voimassa oleva kalastuskiintiö. Valiokunta pitää ammattikalastuksen edellytysten kannalta tärkeänä, että annetun uuden arvion ja tieteellisen neuvon mukainen kiintiö nostaa silakkakiintiön pidemmän aikavälin mukaiselle tasolle ja vähentää tarvetta kalastuksen keskeytykseen kesken pyyntivuotta.

Itämeren pääaltaan ja Suomenlahden silakkakanta on Pohjanlahtea huonommassa kunnossa, ja sen tilaa tulee tarkkaan seurata. Pääaltaan ja Suomenlahden silakan TAC:n osalta on esitetty myös harkittavaksi kiintiön määrittämistä ICES:n neuvonannossa esitetyn vaihteluvälin alarajan mukaisesti. Pääaltaan silakan osalta ei ole syntynyt vahvaa vuosiluokkaa vuoden 2015 jälkeen, minkä lisäksi kalastuspaine on viime vuosina ollut suositusta suurempi. Silakan kiintiön voimakas pienentäminen on kuitenkin jo nyt kalastuselinkeinon kannalta hyvin ongelmallinen. Silakkakannan tila kiintiöalueen pohjoisissa osissa poikkeaa myös tilanteesta alueen eteläosissa. Esimerkiksi syksyn 2020 kaikuluotauksissa silakan havaittiin olevan hyvin runsas Suomen lähivesillä, mutta vähälukuinen suuressa osassa muuta pääaltaan aluetta. Valiokunta pitää myös edellä mainitut Pohjanlahden silakkakannan arviointiin viime vuosina liittyneet vaikeudet huomioon ottaen tärkeänä, että koko Itämeren alueen silakkakannan tilan selvittämiseen ja asianmukaiseen arviointiin eri alueilla on riittävät voimavarat.

Valtioneuvoston selvityksen mukaan itäisen turskakannan tila on niin huono, ettei sille ole esitetty kohdennettua kalastusta. Muussa kuin turskan kalastuksessa, kuten silakan ja kilohailin kalastuksessa saatavalle turskan sivusaaliille esitetään valtioneuvoston kannan mukaan vastaavaa kiintiötä kuin vuonna 2021. Valiokunta toteaa, että tämä sivusaaliskiintiö on kokonaisuutena varsin suuri, eli noin 600 tonnia, mistä kuitenkin Suomen osuus on vain 10 tonnia. Keinona itäisen turskakannan tukemiseen on esitetty myös Itämeren harmaahyljekannan rajoittamista. Valiokunta korostaa, että kalakantojen lisäksi myös hylkeiden ja merimetsojen aiheuttamista vahingoista tulee olla käytettävissä ajantasaista ja luotettavaa tutkimustietoa.

Valiokunnan lausunto MmVL 14/2021 vp

Valiokunta pitää Itämeren kalakantojen kalastuskiintiöitä koskevan päätöksenteon kannalta ongelmallisena, että ICES:n lohikantoja koskeva tieteellinen neuvo annetaan vasta syyskuussa 2021. Aikataulu kiintiöitä koskevalle poliittiselle päätöksenteolle tulee olemaan EU:ssa ja Suomessa erittäin tiukka. Kun lohen kalastusta koskevat tieteelliset neuvonannot siirtyvät syksylle, on tärkeää kuitenkin jatkaa kansallisia toimenpiteitä Itämeren heikkojen lohijokien pienten kantojen turvaamiseksi sekä kotimaisen lohi- ja meritaimenstrategian tavoitteiden saavuttamiseksi.

VALIOKUNNAN LAUSUNTO

Maa- ja metsätalousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 17.6.2021

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Anne Kalmari kesk
varapuheenjohtaja Ritva Elomaa ps
jäsen Markku Eestilä kok
jäsen Seppo Eskelinen sd
jäsen Mikko Lundén ps
jäsen Jari Myllykoski vas
jäsen Anders Norrback r
jäsen Raimo Piirainen sd
jäsen Jenni Pitko vihr
jäsen Piritta Rantanen sd
jäsen Mikko Savola kesk
jäsen Peter Östman kd
varajäsen Juha Pylväs kesk

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuire Taina